

HRVATSKI LIST

izlazi svaki dan u 3 sati ujutro.

HRVATSKI LIST* izdan
u nakladnoj tiskari JOŠ
KRMPOTIĆ, u Puli trg
Custozza 1. Uredništvo:
Slijanska ulica br. 24 —
Odgovorni urednik IVAN
MARKON u Puli. — Rukovi
pisi se ne vraćaju. Ček.
rat. aus. post. Ned. 26.795.

U Puli, ponedeljak 23. rujna 1918.

Broj 1151.

Godina IV.

Uspevi bečke politike.

Pre rata vladalo je kod nas političko mrtvilo. Vodila se oportunistička politika malenih poteza; tu smo dobili pučku školu, tamo iznimno srednju školu; od ovog se ministra ispostovala stipendija, tako su se gubile političke sile naših političara, koji su vršili nezahvalan posao političkih trhonoša. Posredovali su između naroda i vlasti i to u svakoj situaci, te nisu imali pored toga vremena, da bave s pitanjima, koja su imala važnost za celokupnost našega naroda.

Dosao je rat i prilike su se promenile. Uveo se sistem persekcije, bedjenja naroda zrog veleizdajništva, da se time izazivlje u narodu nezadovoljstvo te stvari time opet preduvete za perspektive. Više ili manje radilo se tako u svim jugo-slavenskim zemljama. Pod izlikom, da su veleni, zatvarali i internovali se najbolji ljudi, među ostalima i ljudi, koji se uopće nikad nisu bavili s politikom. I to je bilo točno proračunano. Time se htelo izazvati neko buntovničko raspoređenje medju vlastitim narodom, da se ga kasnije može upropastiti iznimnim meraima.

Računalo se u početku samo s kratkim ratom. Kroz ovo se vreme mislio vladati bez parlamenta. A što bi kasnije bilo došlo, to je bilo sve jedno za Stürkgha i različite njegove kumpane. Parlament bi se stavio pred fait accompli, vojničku bi bila stranka silno pojačana, usled vojničkih bi uspeha bila prevlast nemačkog i madžarskog naroda u monarkiji osigurana; Slaveni bi bili prisiljeni na to, da se zadovolje onim, što bi im bili Nemci i Madžari dopustili.

U to vreme moralo se čim više našega naroda upropastiti. Da se to može izvršiti bez kontrole prosvetljenog dela naroda, zatvoriti naobrazene ljude. Ostali se narod delomično strao po barakama, delomično tamano na državnim granicama, delomično upotrebljavao na frontama kao štit nemačkim i madžarskim pukovnjima. Taj rat je bio za Austriju tako proračunan, da bi ga bili morali Slaveni voditi na račun svoje privilegovane nemačke i madžarske braće. Gde god se bio ozbiljan boj, tamo su se borile naše slavenske, a pogotovo jugoslavenske čete. Nemci i Madžare se štedilo a naše uništavalo i to sustavno uništavalo; jer to bila je u državnom interesu.

Posledice nisu izostale. Naši su vlastodržci bili od vajkada slabici načinari. Priznato je od čitavog sveta, pa i od naših samih Nemaca, da nije nijedna država tečajem zadnjih deset godina vodila naintelligentnije vanjske politike od naše Austrije.

Kako su se već sto puta pre prevarili, nije nikakvo čudo da su se prevarili i sto i prvi put. Rat nije bio u 6 meseci gotov, nije se razvio onako, kako očekivalo, slavenski narodi nisu usprkos persekcijama u krvoproljetima i izgladnjivanju posve uništeni, na frontama se moraju boriti i gospoda Nemci i Madžari, jer Slavena nema više ili veoma malo. A dok se vodila jučer tužna oporunistička slavenska politika bez idealja, bez svrhe, danas su oportunisti bačeni u staru šaru, a naš narod i naši su političari preporodjeni i vode edinstven, složan probudjen narod u boji protiv vlasti tame.

U početku rata preneraziše nas gotovim sistemom, pomno izradjenim. Svaki je momak bio na svom mestu. U Beču Stürgkh, u Sarajevu Potiorek. Svaki je krvnik imao svoju "Bestimmung". I zavera države protiv naroda nije uspela. Kako da uspe danas, kad se taj narod više ne da prevariti, kad vlasta držće pred neizvešnoscu budućih dana, kad sama ne zna, kakvih će nam razočaranja doneti sutrašnji dan. Smejemo se radi toga pokušajima Spitzmüller, Tisze i Wekerlea, da po priznatim starim receptima rešavaju naše pitanje. Biće samo jedna silna blamaža više, što ne bi doduše značilo puno, pošto smo se već dovoljno blamirali, ali osećaće Beč i Pešta vanredno ovo pomanjkanje poverenja sa strane sveta, a biće to jedan razlog više, da ga se i u buduće uskrati.

RATNI IZVEŠTAJI:

Austro-ugarski.

B eč, 22. (D. u.) Službeno se javlja: Talijanske vojske: Jučer su naše jurišne ophodnje napale na Dono alto opkopni odsek, što je bio branjen od češko-slovačkih legijonaraca. Najveći deo posatke pretrpio zaslужenu sudbinu. Inače na brojnim mestima talijanske fronte izvidnički okršaji. Zapadno vojšte: Kod c. i kr. četa nema osebitih dogadjaja. — Albanija: Na obali suzbili smo ponovno talijanske navale. — Poglavica generalnog stozera.

Nemački.

Berlin, 22. (D. u.) Iz velikog se glavnog stanu službeno javlja: Zapadno vojšte: Vojna skupina naslednika prestola Rupprechta: Zapadno od Fleurbeaux i južno od Havrincourta suzbili smo delomične navale Engleza, severno od Scarpe jake sunke neprijatelja. Sa vlastitih poduzeća dopremili smo 45 zarobljenika. — Vojna skupina generala pukovnika von Böhna: Posle uzaludnih delomičnih navala zadnjih dana poduzeo je Englez jučer opet veliku jedinstvenu navalu. Cilj mu je bio prodor fronte južno od Cambrai-a. Pod zaštitom jakog paljbenog talasa, praćena jurišnim vozovima i letaćima, nastupila je engleska pešadija rano u jutro između Havrincourta i Hargicourta na navalu. Očekujući neprijateljsku navalu, bili smo u noći od 19. na 20. t. m. preložili obranu slobodnog područja zapadno od Epehya u stare neprijateljske položaje između Villers-Guislaina i Bellincourta. Kad je duboko hanizana navalna neprijatelja nastupala nizbrdice proti našim položajima, primila ju je pripravljena obrambena paljba našeg topništva, naše pešadije i naših strojnih pušaka. Navale su oblažale pred našim linijama. Iza najjače paljbe je pripremio obnovio neprijatelj svoju navalu. I ovaj se drugi juriš posvetio sklopu. U jugozapadni deo Villers-Guislaina i dvorac Guennemont prodrio je Englez prolazno. Bezvodačni ga protusunak opet izbacio. U vjetar i tečajem noći slediće najjače topovskoj paljbi ponovno žestoke navale, koje su bile suzbiljene. U teškom hrvanju na zapadnoj fronti bio je jučerašnji bojni dan osobito uspešan. Nemački lovci i pukovnije konjaničkih strelaca, istočno i zapadno pruske, poznanjske, dolnojoheske, vestfalske, renško-bavarske pukovnije i gardiske čete zadale su jučer Englezima težak poraz. Na čitavoj svojoj je navalnoj fronti pretrpeo najteže gubitke. Naše je topništvo imalo glavni ideo na uspehu. — Vojna skupina nemačkog naslednika prestola: Između Allette i Aisne ostala je topovska delatnost preko dana u umerenim granicama. U večer oživela je u svezi sa žestokim delomičnim bojevinama istočno od Vauxaillona, u dvoru Varennes i severozapadno od Vailly. — Ludendorff.

Rat.

Washingtonski ratni ured javlja, da je u mjesecu kolovozu prevezeno 313.000 američke vojske u Evropu. Od toga je 180.000 prevezeno na američkim transportnim ladjama.

Engleski izveštaj od solunske fronte: Srbi su nastavili svoje napredovanje te su učinili 5000 zarobljenika i zaplenili 80 topova. Engleske i grčke čete napale na oblim stranama Dojranskog jezera. S navalom se htelo zaprečiti, da neprijatelj uzima čete sa engleske i grčke fronte i da ih upotrebni proti Srbima.

Engleski izveštaj iz Soluna od 18. rujna: U okolini Dojranskog jezera napale su 18. t. m. u jutro engleske i grčke čete na položaje neprijatelja zapadno i istočno od Dojranskog jezera. Istočno od Dojrana osvojile su jedan opkopni sustav te porinile svoje linije za nekih 2000 yarda unapred. Na našoj levoj su strani teške bugarske protu-navale preotele nam opet deo oslojenog područja. Za to smo održali naše položaje u središtu i na desnom krilu. Istočno od jezera osvojili smo kasno u noći neprijateljske linije postojanka. Do sada smo nabrojili preko 700 zarobljenika. Grčke su se čete borile velikim junaštvom. 4 naša izvidničarske aparate, koja su se uplela u boj sa 14 neprijateljskih letala, oborila su dva neprijateljska aeroplana. Jedan se naš aeroplan izgubio.

Engleski izveštaj iz Palestine: U noći na 19. t. m. započele su naše čete svecopučne navalne između Jordana i mora. Istočno od ceste Jeruzalem-Nablus napredovale su engleske i indijske čete, kojima je uspelo, prezrati turske komunikacije, koje iz Nablusa vode na jugoistok. 19. t. m. u 4 sati i 30 minuta u jutro započela je glavna navalna, kod koje su sudevali Rafata i obale. Naša je pešadija brzo napredovala te pregazila sav obrambeni sistem neprijatelja na toj fronti. Do 8 sati u jutro bila je prodrla u neprijateljsko područje do najviše dubine od 5 milja. Zadnje, pouzdane vesti vele, da je tečajem poslepodnja naša pešadija zaposela stecišta železnica Tul-Keram, dok je jedna brigada australijskih laganih konjaničkih dostigla železnicu Tul-Keram-Messudich i cestu u okolini Anebte, a time odrezala velike zborove uzmišućeg neprijatelja s topovima i kolonama. Međutim je jako konjaničko

odeljenje engleskih, indijskih i australijskih četa napredovalo u severnom smjeru u ravnicu obale te o podne zaposelo stecište železnica Kudeira (Likter), 19 milja od izlazišne točke. Istočno od Jordana prodrla je odeljenje arapskih četa kralja od Hedža na stecište železnica Deraa te prerašlo sve železničke komunikacije, koje iz te točke vode na sever, jug i zapad. Brodovi sudevali su z dobrim uspehom s našim četama, procistiv topovskom paljicom obalne ceste od neprijatelja. Operacije traju dalje. U večer bilo je preko 3000 zarobljenika prekoračilo naše linije. Javljuju se sem toga veliki brojevi zarobljenika, koji nisu još prebrojeni, dalje velike količine ratnog pribora. Arapci prevezuli su železnicu Hedža istočno od jezera Tiberias. Hedžaški je kralj zadao Turcima jugoistočno od Mrtvog mora ozbiljan poraz.

Francuski izveštaj od 20. rujna u večer: Tečajem dana proširili su Francuzi svoje uspehe na istoku Essigny-Le-Grand kao što i na visoravnici farme Molssy te su dopremili zarobljenika. Topovski je boj ostao u predelu St. Quentin i severno od Aisne živahan. Svuda inače prošao je dan mirno.

Talijanski izveštaj od 21. rujna: Na čitavoj fronti topovske akcije sa svrhom uzneniranja. Naše su baterije izazvale požare kod Melette (aslazki zaravanak) te eksploziju municipalnog spremišta kod Grisolore (donja Plave). Pokušaj neprijateljskih jurišnih odeljenja skršće se pred našim linijama južno od Morla, na Monte Corno (Vallarsa), severno od Grappe i istočno od Saletuoia. Naša izvidnička odeljenja napadala u dolini Ledro manje neprijateljske straže te ih potjerala u beg. Kod toga je neprijatelj pretrpio gubitke i na zarobljenicima, mrtvima i ranjenicima. Tečajem izvidničkih poduzeća na Tonale i na otoci Plave dopremili smo municiju i mnogo različitog materijala. U predelu Montella oborili smo neprijateljsko letalo. — Albanija: Zapadno od Fieria i u dolini Janica sukobi ophodnja, kod kojih smo priveli zarobljenika.

Iz slavenskog sveta.

Iz Hrvatske. Čitava se štampa bavi sa planovima Beča i Pešte, da si urede prilike na jugu, što nazivaju tamo rešenjem jugoslavenskog pitanja. "Hrvatska Država" piše s pravom, da ne posvećuje previše prostora svakakovim najoprečnijim i najglupljim vestima i kombinacijama, koje dolaze iz Beča i Pešte, a odnose se na "rešenje" jugoslavenskog pitanja. Sve te kombinacije dokazuju samo, da gotovo svi bečki i pešanski "državni" ne poznaju priliku na jugu monarkije, a malo, vrlo malo ih je, koji bi bili svesni položaja, što se stvara dogadjajima na ratilima. Zato je najbolje pričekati mirno njihov tok i ne uzrujavati se. Stanovite tvrde glave, postaće već međukanje. Dakako, da će iz Beča i Pešte poduzeti još koješta, u ludoj misli, da se dade sprečiti, što mora nadoći, pa s toga ne će biti nevjerojatna vest, koja nam dolazi iz Beča, a koja veli, da će po svoj prilici na jugu i severo-zapadu monarhije doći do poluvojničkih režima. — I glasilo je koalicije veoma zabrinuto. Tako piše u uvodniku "Naše narodno pitanje": "Naši su zastupnici već imali priliku, da upozore, da će svako, bilo privremeno, bilo trajno rešenje našeg narodnog pitanja uopće, a bosansko-hercegovačkog napose, koje se izvede bez pitanja i odobrenja našeg naroda i ne bude se temeljilo na načelu samoodluke, izazvati najžešći otpor na našem slavenskom Jugu. Mi smatramo za svoju dužnost, da to stanovište danas podrtamo. Aluzije na kojekakove iznimne mere, kojima bi se moglo poslužiti protiv ovog stanovišta, ostavljaju nas sasvim hladnim. Te iznimne mere bile bi pred celim svetu samo dokaz, da se naše narodno pitanje rešava protiv nas, protiv naših narodnih interesa, te bi moralno i politički škodile onima, koji ih upotrebe više, nego bi mi izgubili usled patnja i persekcija, koje bi pod sistemom iznimnih mera imali da izdržimo. U tom je pogledu račun jasan i čist. I zato mi mirno, bez ikakve nervoznosti, čekamo razvitak dogadjaja, u potpunom uverenju, da će se o narod naći na okupu, kad bude u pitanju njegova konačna sudbina". A nema sumnje, da će sav narod biti u odlučnom času na okupu!

Iz Slovenije. Slovenske novine prate velikim interesom razvoj prilika u Hrvatskoj. Danomice donose duge članke o razvoju krize, o audiencijama i konferencijama, kao što i stvarne članke

